

ወልቃይት የትግሬ አለመሁኑ አፄ ዮሐንስ ፬ኛ ምስክር ናቸው።

ወልቃይት የትግሬ አለመሁኑ አፄ ዮሐንስ ፬ኛ ምስክር ናቸው። በዚህ በ፲፰፻፳፬ ዓ.ም በተፃፈው ደብዳቤ ላይ ንጉሠ ነገሥቱ ከትግሬ ወደ ወልቃይት ከወልቃይት ትግሬ የነበረው የንግድ መሰመር በሻንቅሎች የመወየን ስራ ምክንያት መስተጓጎሉን ይጠቅሳሉ። መረብ ምላሽም (ያሁኖቹ ጣልያናዊ ትግሮች) አገራቸው እኩሌታ ትግሬ ተብሎ ተጠቅሷል። ለዚህ ነው ከዚህ በፊት "ኤርትራ" የባርያ ስም እንጂ ትክክለኛ አገር በቀል ስም አይደለም ስንል የከረምነው ። ሰዎቹ ግን ከ"ባርነት" "ሃርነት" የመረጡና የታገሉ ናቸው። የሚገርመው ነገር ደገሞ ሄደውም የማይሄዱ ጉዶች መሆናቸው ነው። ንጉሠ ነገሥታችን አፄ ዮሐንስ የትውልድ አገራቸውን ትግሬ አሉት እንጂ "ትግራይ" ብለው አልጠሩትም። ነገር ግን በእንግሊዞችና በጣልያኖች መሰሪ ስራ የተበወዙ ፅንፈኛ የትግሬ ልሂቃኖች ትግሬ ስድብ እንደሆነ ሰብከው ለትግሬ አምፀኝነት መሰረት ጣሉ። ጠረ-አማራነትና ጠረ-ኢትዮጵያዊነትንም መሰረት አድርገው የሚዘገንን እብደት ጀመሩ። በተጨማሪ ንጉሠነገሥቱ በእንግሊዞች እርዳታም ከእስላሞችና ጋሎች የተነጠቁትን ግዛታቸውን ለማስፋት እቅድ እንዳላቸው ያሳውቃሉ። ተደጋግሞ "ምንሰጅር ቤ" በማለት ደብዳቤው ላይ የጠቀሱት ግለሰብ ወርነር ሙዚንገር Werner Munzinger በመባል የሚታወቀው የስዊዝ ሰላይ ነበር። ግለሰቡ የኢትዮጵያ ጠላቶች ለሁኑት ሁሉ አገልጋይ በመሆን ምጥፍ ላይ ሲንቀሳቀሱ የነበረ መርዛም ሰው ነበር። በዚህ በአፄ ዮሐንስ ዘመን መነግስት ጊዜ የግብጥን መንግስት በመወከል በጅቡቲ አድርጎ ወደ ሸዋ መጥቶ ከንጉሥ ምንሊክ ጋር ግኑኝነት ሊያደርግ ጉዞ ላይ እያለ አፋሮች እስከነቤተሰቡና ተከታዮቹ አርደውታል። ሆኖምቀረም አፄ ዮሐንስ ለንግስት ቪክቶርያ የፃፉት የዘመኑ የአማርኛ ደብዳቤ እንደወረደ እዚህ ተገልብጧል።

የታላቅ ብርታንያ የአየርላንድ ንግስተ ወኩሉ አድያምሃ ቢክቶርያ።

የተላከ ከንጉሠነገሥት ዮሐንስ ዘኢትዮጵያ ወኩሉ አድያምሃ። እጅግ ደስ አለኝ። ደብዳቤየንና የሰደድሁትን ገፀ በረከት በሰደድኋቸው አሸከሮቹ እጅ ተቀበሉ ብሰማ። ደግሞም እጅ አጥብቆ ደስ አለኝ በጅም የታተመ ደብዳቤና ፲ ሳጥን ማለፊያ ገፀበረከት የያዘ በተቀበልሁ ጊዜ። የእርሶም ሎሌ ካፒቴን ፒራዶ የሚባል በአደን በጢስ መርከብ የርስዎን ደብዳቤና ገፀበረከት ምጥፍ ድረስ ይዞ መጣ ፲ ሳጥን ሰደደልኝ አንዱን ሳጥን አደን ትቼ መጥቼ አለሁ ኋላ እሰድልህ አለሁ ብሎ ላኩብኝ። እርስዎ የኢትዮጵያን ታሪክ ያውቃሉ። መሃመድ ግራኝ የሚባል እስላም አላዊ ተነስቶ ነበር በአገራችን። ንጉሥ ገደለ ህዝበ ክርስትያንን ሁሉ አረደ ገደለ የክርስትያንን ሁሉ ደም አፈሰሰ አብያተ ክርስትያናትን ሁሉ ተኮሰ አቃጠለ። ከሞት የቀሩትን ምዕመናን አገራቸውን አስለቅቆ ወደ ምድረበዳ ተሰደዱ። አሁንም ከግዛቴ ውስጥ አንዲት አገር አለች ስምዎ አዘዞ የምትባል በውስጥዎ ያሉት ሰዎች እስላም ጋላ ናቸው እነዚያ ሸፈቱ እኔም ዘመትሁባቸው የወጣሁበት ነገር በእግዚአብሔር ኅይል ቀንቶኝ ተመለስሁ ወደ ከተማዬ አድዋ በኋላየ እስማኤል ባሻ ንጉሥ ነኝ ብሎ ምንሰጅር ቤን ሹሞ ሰደደው ከብዙ ወታደር ጋራ መረብ ምላሽ የትግሬን እኩሌታ የኢትዮጵያን የዳር የዳሩን አገር ሁሉ። ደግሞ እነዚህ ሻንቅሎች የአገርዎን ሰዎች ምስተር ቶማስን ከሚስቱ ከሰዎቹ ጋር የገደሉ ናቸው ነጋዴንም ሁሉ ከትግሬ ወደ ወልቃይት ከወልቃይት የሚመላለሰውን ይገላሉ የክርስትያንን ሁሉ ደም ያፈሳሉ። በዚህ ሁሉ ክፋታቸው አንዱን አሸከሬን ደጅ አዝማቹን ሹሜ ሰደድሁት በነዚያ ላይ ሊቀጣቸው ብዬ። እስማኤል ባሻ እንዲህ ብሎ ጣፈልኝ ይህን አሸከርህን ቅጣልኝ ያለዚያ ለኔ ሰደድልኝ እንደፈቀደኝ አድርጌ ልቅጣው ብሎ ከጥቂት ቀን በፊት የኔን ምክር ስማ ብለው ደብዳቤ ፅፈው ልከውልኝ ነበር። እኔም ምክረዎን ሰምቼ ካገሬ ዝም ብዬ ተቀምጬ ሳለሁ ሞገሹም ኅበዜ ጦሩን ሁሉ ሰብስቦ ሊወጋኝ መጣ እኔ ግን ድል አደረግሁት በእግዚአብሔር ኅይል። ከሹማምቶቹ ከሰራዊቱ ጋር ያዝሁት ዛሬም ከኔ ጋር አለ። አሁንም እስማኤል ባሻ የሚበድለኝን በደል ሁሉ ይፍረዱት እኔ አንድ በደል እንኳን አልበደልሁትም። እኔ ከሮም ካሉ ነገሥታት ሁሉ ከርስዎ በቀር የማምነው ሌላ ወዳጅ የለኝም የክርስትያን ዘመድ ክርስትያን ነውና። ከመሃመድ ግራኝ ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ የኢትዮጵያ ነገሥታት እየደከሙ ሄዱ እስላሞች ግን እየበረቱ ይኖራሉ የያዙትን አገር አልበቃቸው ብሎ ኢትዮጵያን ሁሉ ጨርሰው ሊገዙ ይፈልጋሉ። እኔ ከዚህ ቀደም ተስፋ ነበረኝ እስላሞች በኅይል የወሰዱትን አገር በብዙ ዘመናት አገሬን በእንግሊዝ መንግሥት ኅይል ይመለስልኝ አል ብዬ። ዛሬ ግን ኢትዮጵያን ሁሉ ሊገዙ ይፈልጋሉ። በጂ ያለውን ሁሉ ይህን ሁሉ ፃፍኩልዎ የሚሉኝን ሁሉ ምክር ልስማ ብዬ ነው የክርስትያን ሁሉ ደም

በከንቱ ሲፈስ አሎድምና የርሶን ምክር ልስማ። ይህንን ደብዳቤ ባንድ ባገርዎ ልጅ በታመነ ሰደድሁልዎ ጀነራል ከርካም በሚባል ቸኩየ አለሁና ምላሹን ቶሎ ቀልጥፈህ ይዘህልኝ ና ብየው አለሁ። ደግሞ አንድ ነገር እለምነዎ አለሁ። ግፌን ሁሉ የሚአይልኝ አንድ ደህና ሰው ጠባዩ ከሰው ጋር የተስማማ ቢሰዱልኝ እወድ አለሁ ምስክር ይሆነኛል ብየ ነው ደመዙን እኔ እሰጥ አለሁ። ደግሞ ኩራተ ርእሱ የሚባል ስዕል የጌታችን የመድኅኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ስዕል ነው ንጉሥ ቴዎድሮስ ከጎንደር ወደ መቅደላ ከብዙ መጠሪያት ጋር ወስደው ዳርዳሩ በወርቅ መሀሉ በቀለም ተስሎ አልፎ እርሱን ቢሰዱልኝ እወድአለሁ። ደግሞ ክብረሪነገሥት የሚባል መጠሪያ አለ አብሮ ሄዶ አል የአገሬን ሁሉ የሹማምንቱን የአብያተ ክርስቲያናትን ስራት የሚነግር ነው ባገሬ ተፋልሶ ሁኖብኝ አል። አሁንም ሁለቱን ክብረሪነገሥቱንና ኩራተ ርእሱን ቢሰዱልኝ እወድ አለሁ ካለበት ሁሉ አስፈልገው። ደግሞ አንድ ነገር ልንገርዎ ይስሙኝ የካቶሊኮችን ነገር ባገርህ የኛን ሃይማኖት እናስተምር አሉኝ። እኔ ግን መለስሁላቸው በሥላሴ ስም ተጠምቄ አለሁ። ክርስቶስን በወንጌል አምናለሁ የሚያስተምረኝም በማርቆስ ወንበር የተቀመጠ የማርቆስን እጣ የያዘ ከእስክንድርያ እርሱ ነው ለሕዝቤም የሚያስተምሩ እርሱ የሾማቸው ቀሳውስት አሉኝ። ደግሞ አልኋቸው ማስተማር ብትፈልጉ በዚች ዓለም በሥላሴ ስም ያልተጠመቁ ክርስቶስን በወንጌል የማያምኑ ብዙአሕዛብ አሉ እነዚያን አስተምሩ አልኋቸው ስለዚህ ነገር ነው ዋግ ሹም ጎበዜን ደብዳቤ ልከው ና ብለው በኢትዮጵያ ያሉ የክርስቲያንን ደም ያስፈሰሱ እነዚያ ናቸው። ደግሞ ካለፍቃዴ ቤተክርስቲያን ሰሩ ካገሬ ሕዝቡንም ሁሉ ወደኛ ግብር እንዳትገብሩ ሺፍታ አመጠኞች አደረጉአቸው እኔም አንድ ሹማን ሂድ ግብር አውጣ ብየ ሰደድሁት እነዚያም አንገብርም እምቢ አሉ አዝጄ የሰደድሁት ሹም የነዚያን አመጠኞች ቤት ሲተኩስ አብሮ ተኮሰባቸው የካቶሊኮችን ነገር ይወቁ የኔን ስም ሊአከፉት ይህን ሁሉ የሚያደርገኝ ምንስጅ ቤ ነው ቱርክ መርቆ አስገድልህ አለሁ ብሎ ፎክረልኝ ግፌን ይውት። ደግሞ የካቶሊኮችን የክፋታቸውን ሁሉ ወረቀት ደብዳቤ ፅፌ ወደእርሶ ብሰድ ምንስጅር ቤ ምጥዋ ላይ ቀምቶ ከባህር አገባው። እኔም ደብዳቤ መጻፌ ስለ አመንሆዎ ነው አሁንም ነገር በዛ ብለው አይሰለፍኝ

ተጽሕፈ በጅ ቀን ነሐሴ በ፲፱፻፲፰ ጅወ፬ አመተ ምሕረት በአድዋ ከተማ

